

Ratkaisuja kestävästä yhteiskunnan rakentamiseen - Väestön terveys- ja hyvinvointikatsaus 2025 -julkaisu

Hyvinvointilautakunta 16.09.2025
701/00.02.07/2025

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), Kelan ja Suomen Syöpärekisterin julkaisema ”Ratkaisuja kestävästä yhteiskunnan rakentamiseen – Väestön terveys- ja hyvinvointikatsaus 2025” tuo esiin väestön hyvinvointiin, terveyteen ja arjen turvallisuuteen liittyvät keskeiset haasteet. Katsauksessa esitetään päätöksenteon tueksi suosituksia, joiden avulla voidaan edistää sosiaalista kestävyttä ja vahvistaa siten myös sekä yhteiskunnan kriisinkestävyyttä että kokonaisturvallisuutta muuttuvassa toimintaympäristössä.

Katsausta hyödynnetään yhtenä ohjaavana asiakirjana Mäntsälän kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2026–2029 laadinnan tukena. Alle on poimittu katsauksesta nostoja kuntia koskevista toimenpidesuosituksista hyvinvoinnin ja arjen turvallisuuden edistämiseksi.

Tavoitteena terve ja hyvinvoiva väestö

Suurimmat todennäköiset terveyshyödyt voitaisiin katsauksen perusteella saavuttaa vaikuttamalla ravitsemukseen, päihteiden käyttöön ja liikuntaan tavoilla, jotka paitsi rohkaisevat terveellisten valintojen tekemiseen, myös mahdollistavat ne. Terveiden ja hyvinvoinnin ongelmien ennaltaehkäisy tuottaa merkittäviä kustannussäästöjä kunnille ja koko yhteiskunnalle.

Toimenpidesuosituksista hyvinvoinnin edistämiseksi:

- Koettua hyvinvointia edistetään parhaiten varmistamalla turvallinen elinympäristö, riittävä toimeentulo, toimivat palvelut ja vahvat lähiyhteisöt yhdenvertaisesti kaikille
- Edistetään liikkumismahdollisuuksia tekemällä liikunta harrastuksissa ja arjessa helpommin saavutettavaksi taustasta riippumatta sekä tuetaan liikunnallista elämäntapaa valtakunnallisten Liikkuvat-ohjelmien avulla.
- Panostetaan terveyttä edistävään ruokavalioon muun muassa joukkoruokailun kautta.
- Työikäisten työssä jaksamista ja työ- ja toimintakykyä tulee edistää ja nuorten työkyvyttömyyden pitkittymistä tulee ehkäistä varhaisilla tukitoimilla.
- Ikääntyvän väestön palveluissa painopistettä tulee siirtää ennaltaehkäisyyn.
- Varmistetaan nuorille mahdollisuudet osallistumiseen, toimintaan ja vaikuttamiseen sekä kaikille nuorille perusasteen jälkeinen tutkinto.

Arjen turvallisuus ja kriisinkestävyys

Arjen turvallisuutta käsitellään katsauksessa eriarvoisuuden ja osattomuuden, sosiaaliturvan, väkivallan sekä kriisinkestävyyden ja varautumisen näkökulmista. Arjen turvallisuus syntyy yhteiskunnassa erilaisten järjestelmien ja palvelujen tuottamasta turvasta toimeentuloon, terveyteen ja hyvinvointiin sekä turvallisista lähiyhteisöistä ja asuin- ja elinympäristöistä. Väestön henkisen kriisinkestävyyden vahvistaminen edellyttää pitkäjänteistä panostusta tasa-arvoon, mielenterveyteen ja luottamuksen ylläpitämiseen.

Toimenpidesuosituksia arjen turvallisuuden edistämiseksi:

- Lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi ja hyvinvoinnin edistämiseksi on tärkeää parantaa huoltajien työllisyyttä sekä helpottaa työn ja perheen yhteensovittamista. Edullinen ja laadukas varhaiskasvatus, vuorohoito sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta tukevat yhteensovittamista.
- Edistetään lasten osallisuutta maksuttomalla harrastustoiminnalla.
- Nuorten katuväkivallan ehkäisyssä oleellista on aito moniammatillinen yhteistyö niin, että peruspalveluissa tunnistetaan ja otetaan puheeksi väkivaltaan liittyvät ilmiöt jo varhaisessa vaiheessa, huomioiden myös nuoren perhe ja läheiset.
- Seksuaaliväkivaltaa voidaan ennaltaehkäistä laadukkaalla seksuaalikasvatuksella sekä tunne- ja turvataitokasvatuksella.
- Tarvitaan kohdennettuja toimenpiteitä, jotka tukevat haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien hyvinvointia kriiseissä ja niiden jälkeen.
- Luottamuksen ylläpitämiseksi ja kasvattamiseksi tulee edistää läpinäkyvää, oikea-aikaista, eri väestöryhmille sopivaa ja avointa viestintää sekä oikeudenmukaista päätöksentekoa – myös osallistamalla kansalaisia päätöksentekoon.

Sosiaalisen kestävyuden vahvistaminen vaatii pitkäjänteistä työtä väestön ja sen osaryhmien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, eriarvoisuuden vähentämiseen, toimivien ja yhdenvertaisten palveluiden ja kattavan sosiaaliturvan kehittämiseen, väestön luottamuksen vahvistamiseen ja taloudellisen oikeudenmukaisuuden edistämiseen.

Valmistelija	Hyvinvointipäällikkö Katja Elo, sähköposti katja.elo(@)mantsala.fi, hyvinvointi- ja yhteisökoordinaattori Jasmin Airinen, sähköposti jasmin.airinen(@)mantsala.fi
Esittelijä	Hyvinvointipäällikkö Elo Katja
Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta päättää merkitä esitellyn katsauksen tiedoksi.
Päätös	